

STENOGRAFSKE BELEŠKE

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 5

BEOGRAD 1937 GODINE

KNJIGA 1

XVIII REDOVNI SASTANAK

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 11 FEBRUARA 1937 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO

PRETSEDNİK

STEVAN ĆIRIĆ

SEKRETAR

DRAGOMIR STOJADINOVİĆ

Prisutni g. g. Ministri: Predsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova **dr. Milan M. Stojadinović**; Ministar pravde **dr. Nikola Subotić**; Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja **Dragiša Cvetković**; Ministar trgovine i industrije **dr. Milan Vrbanić**; Ministar građevina **dr. Marko Kožul**; Ministar šuma i rudnika **Đura Janković**; Ministar prosvete **Dobrivoje Stošović**; Ministar bez portfelja **dr. Miho Krek**; Ministar bez portfelja **Vojislav V. Đorđević**; Ministar fizičkog vaspitanja naroda **dr. Josip Rogić**; Vladin poverenik pri pretresu predloga trgovačkog zakona profesor univerziteta **dr. Milan Škerlj**.

POČETAK U 17,15 ČASOVA.

SADRŽAJ:

Pre dnevnog reda: 1 — Čitanje i usvajanje zapisnika XVII redovnog sastanka;

2 — Saopštenje Ministra poljoprivrede o podnošenju Narodnoj skupštini na saglasnost Uredbe Ministarskog saveta o likvidaciji zemljoradničkih dugova od 25 septembra 1936 godine;

3 — Saopštenje izveštaja Odbora za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima: o predlogu zakona o Sporazumu između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Belgije o međusobnoj sudskoj pomoći u građanskim i trgovačkim stvarima sa Dopunskim protokolom zaključenim u Brislu 20 februara 1936 godine; o predlogu zakona o Konvenciji između Kraljevine Jugoslavije i Velike Britanije o uredenju međusobne pomoći u vodenju postupka u građanskim i trgovačkim stvarima, koje su u tečaju ili koje mogu biti u tečaju pred odnosnim sudskim vlastima, potpisanoj u Londonu 27 februara 1936 godine i o predlogu zakona o svetskoj poštanskoj Konvenciji, zaključenj i potpisanoj u Kairu 20 marta 1934 godine, sa zaključnim protokolom, pravilnikom za njeno izvršenje, odredbama o prenosu pismonosne pošte vazдушnim putem i zaključnim protokolom tih odredaba, kao i sa Ugodbama; o pismima i kutijama sa označenom

vrednošću, o poštanskim paketima, o poštanskim uputnicama, o poštanskim nalogima, o poštanskim virmanima i o pretplati na novine i povremene spise zajedno sa pravilnicima za izvršenje tih Ugodaba, njihovim dodacima i zaključnim protokolima;

4 — Saopštenje i usvajanje odluke Administrativnog odbora donete na sednici od 10 februara 1937 godine, o povišenju specijalnih troškova narodnim poslanicima za nepredvidene izdatke;

5 — Saopštenje i primanje na znanje izveštaja Odbora za molbe i žalbe o stavljanju na dnevni red prve subote po završetku budžetske debate izveštaja Odbora za molbe i žalbe.

6 — Saopštenje zahteva Ministra pravde o izdavanju sudu narodnih poslanika.

7 — Saopštenje interpelacije Stanka Lenarčića i drugova, narodnih poslanika, na Ministra finansija o tiskanicama koje izdaje Uprava državnih monopola.

8 — Saopštenje i primanje na znanje pretstavke Antona Širole, narodnog poslanika, o odustajanju od svoje interpelacije, koju je uputio na Ministra građevina o unošenju u budžet potrebnih suma za dovršenje puteva u Srezu kastavskom, pošto se sporazumeo sa Ministrom građevina o pomenutom predmetu;

9 — Molbe i žalbe.

Govornici: Manfred Paštrović, (Primedba na zapisnik), sekretar Dragomir Stojadinović, Pretsednik Narodne skupštine Stevan Ćirić.

Dnevni red: Pretres i usvajanje u pojedinostima i konačno predloga trgovačkog zakona.

Govornici: Ivan Mohorić (tri puta), Vladin poverenik profesor univerziteta dr. Milan Škerlj (tri puta), Vojislav Lazić, izvestilac većine Momčilo Sokić (dva puta), Pretsednik Narodne skupštine Stevan Ćirić (tri puta).

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, čast mi je otvoriti XVIII redovni sastanak Narodne skupštine. Molim gospodina sekretara, da izvoli pročitati zapisnik prethodnog sastanka.

Sekretar Dragomir Stojadinović pročita zapisnik XVII redovnog sastanka.

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima li ko od g.g. narodnih poslanika da stavi kakvu primedbu na zapisnik? (*Manfred Paštrović:* Molim za reč!)

Ima reč g. Manfred Paštrović. (Veselost i dobacivanja od strane većine: To je zamenik Voje Lazića! Njegov omladinac!)

Manfred Paštrović: Šta bi vi hteli, da budemo svi kao vi? Onda, bogamu, ne bi bilo opozicije. Mora biti opozicije! Nemojte vi tako! (Smeh).

Gospodo narodni poslanici, ja bih imao da napravim primedbu na ovaj zapisnik. Ta primedba je u tome, da kako se vi svi sećate, a većina vas je bila prisutna, ja sam na prepodnevnoj sednici tražio reč ponovo na lično objašnjenje, ali mi reč nije bila data.

Molim g. sekretara, da primi ovu primedbu na zapisnik.

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč sekretar g. Stojadinović, da se izjasni da li prima primedbu g. Paštrovića na pročitani zapisnik.

Sekretar Dragomir Stojadinović: Primedbu narodnog poslanika g. Manfreda Paštrovića ne mogu primiti, pošto se takve stvari ne unose u zapisnik. (*Manfred Paštrović:* Kako?) Pa da! U zapisnik je ušlo sve ono, što je trebalo da uđe i onako kako se zapisnici sastavljaju, a ono što ste vi u graji i galami govorili, to je ušlo u stenografske beleške. (*Manfred Paštrović:* Treba da uđe u zapisnik, da mi nije data reč!) Po Poslovniku niste imali pravo na reč, i prema tome nije Vam se ni dala.

Pretsednik Stevan Ćirić: Pošto g. sekretar nije primio primedbu g. Paštrovića na zapisnik, to o tome ima da reši Narodna skupština.

Gospoda koja primaju primedbu g. Paštrovića na zapisnik, sedeće, a gospoda koja ne primaju primedbu g. Paštrovića na zapisnik, ustaće. (Većina ustaje.) Objavljujem da većina Narodne skupštine nije primila primedbu g. Paštrovića na zapisnik, prema tome se prima zapisnik onako, kako ga je g. sekretar pročitao.

Izvolite čuti jednu Uredbu Ministarskog saveta.

Sekretar Dragomir Stojadinović (saopštava): G. Ministar poljoprivrede dostavlja Narodnoj skupštini na saglasnost Uredbu Ministarskog saveta o likvidaciji zemljoradničkih dugova od 25 septembra 1936 godine.

Pretsednik Stevan Ćirić: Za proučavanje ove Uredbe biće izabran naročiti odbor kad Narodna skupština o tome odluči.

Izvolite čuti odborske izveštaje, koji se podnose Narodnoj skupštini na rešenje.

Sekretar Dragomir Stojadinović (saopštava): Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima podnosi Narodnoj skupštini svoje izveštaje:

O predlogu zakona o Sporazumu između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Belgije o međusobnoj sudskoj pomoći u građanskim i trgovačkim stvarima sa Dopunskim protokolom zaključenim u Briselu, 20 februara 1936 godine. (Vidi prilog);

O predlogu zakona o Konvenciji između Kraljevine Jugoslavije i Velike Britanije o uređenju međusobne pomoći u vođenju postupka u građanskim i trgovačkim stvarima, koje su u tečaju ili koje mogu biti u tečaju pred odnosnim sudskim vlastima, potpisanoj u Londonu, 27 februara 1936 godine. (Vidi prilog);

O predlogu zakona o svetskoj poštanskoj Konvenciji, zaključenoj i potpisanoj u Kairu 20 marta 1934 godine, sa zaključnim protokolom, Pravilnikom za njeno izvršenje, odredbama o prenosu pismone-sne pošte vazдушnim putem i zaključnim protokolom tih odredaba kao i sa Ugodbama: o pismima i kutijama sa označenom vrednošću, o poštanskim paketima, o poštanskim uputnicama, o poštanskim naložima, o poštanskim virmanima i o pretplati na novine i povremene spise zajedno sa pravilnicima za izvršenje tih Ugodaba, njihovim dodacima i zaključnim protokolom. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ovi izveštaji biće štampani i razdati g. g. narodnim poslanicima, a staviće se na dnevni red kad to Narodna skupština odluči. Izvolite čuti jedan izveštaj Administrativnog odbora:

Sekretar Dragomir Stojadinović (čita):

„NARODNA SKUPŠTINA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Administrativni odbor

VII Br. 33

11 februara 1937 god.

u Beogradu

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

Administrativni odbor, na svojoj VI sednici od 10 februara 1937 god., konstatovao je da nisu prestali razlozi koji su rukovodili Odbor u donošenju odluke VII br. 17 od 12 februara 1936 godine, primljene od strane Narodne skupštine na XIII redovnom sastanku od 17 februara 1936 godine, a izvršene rešenjem Gospodina Pretsednika Narodne skupštine I Br. 874 od 18 februara iste godine i odluke VII Br. 33 od 31 marta 1936 godine, primljene od strane Narodne skupštine na XXVIII redovnom sastanku od 19 oktobra 1936 godine, a izvršene rešenjem Gospodina Pretsednika Narodne skupštine III Br. 1672 od 15 septembra 1936 godine, Administrativni odbor iz istih motiva pomenutih odluka jednoglasno

ODLUČUJE:

Da se specijalni troškovi narodnih poslanika za nepredviđene izdatke povise od 50 dinara na 100 dinara dnevno, s tim da ova povišica stupa na snagu početkom budžetske 1936/37 godinu.

Dostavljajući ovaj svoj zaključak Gospodinu Predsjedniku Narodne skupštine, Administrativni odbor je mišljenja da se u buduće narodnim poslanicima ni u kom vidu ne daju zajmovi i pozajmice iz kase Narodne skupštine.

Ovlašćuje se Gospodin Predsjednik Narodne skupštine da za ovu svrhu zatraži naknadni kredit u potrebnom iznosu od g. Ministra finansija, za pokriće ovog izdatka.

Izvolite primiti, Gospodine Predsjedniče, i ovom prilikom uverenje o mom osobitom poštovanju.

Predsjednik
Administrativnog odbora,
Dr. Vjekoslav Miletić, s. r."

Predsjednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština pročitani izveštaj Administrativnog odbora VII br. 33 od 11 februara 1937 god.? (Primal) Objavljujem da je ovaj izveštaj primljen.

Izvolite čuti izveštaj Odbora za molbe i žalbe.

Sekretar Dragomir Stojadinović (saopštava): Odbor za molbe i žalbe, u vezi akta g. Predsjednika Narodne skupštine br. 636 od 4 februara 1937 godine, rešio je na svojoj sednici od 10 februara 1937 godine da umoli plenum Narodne skupštine, da shodno § 88 Poslovnika, primi predlog o stavljanju na dnevni red, za prvu subotu po završetku budžetske debate, pretres izveštaja Odbora za molbe i žalbe. (Vidi prilog).

Predsjednik Stevan Ćirić: Ovaj izveštaj Odbora za molbe i žalbe prima se na znanje. Izvolite čuti zahtev g. Ministra pravde za izdavanje narodnih poslanika sudu.

Sekretar Dragomir Stojadinović (saopštava): G. Ministar pravde traži odobrenje za produženje krivičnog postupka protiv sledećih narodnih poslanika: g. Nenadovića Jovana zbog dela iz § 301 k. z.; g. Borkovića dr. Josipa zbog dela iz čl. 4 Zakona o zaštiti javne bezbednosti i poretka u državi.

Predsjednik Stevan Ćirić: Pročitani zahtevi g. Ministra pravde uputiće se Imunitetnom odboru. Izvolite čuti jednu interpelaciju.

Sekretar Dragomir Stojadinović (saopštava): G. Lenarčić Stanko i drugovi, narodni poslanici, upućuju interpelaciju na g. Ministra finansija o tiskanicama koje izdaje Uprava državnih monopola. (Vidi prilog).

Predsjednik Stevan Ćirić: Ova će se interpelacija uputiti nadležnom g. Ministru.

Izvolite čuti jednu poslaničku pretstavku.

Sekretar Dragomir Stojadinović (saopštava): G. Širola Anton, narodni poslanik, izveštava Narodnu skupštinu da odustaje od svoje interpelacije koju je uputio na g. Ministra građevina o unošenju u budžet potrebnih suma za dovršenje puteva u Srezu kastavskom, pošto se sporazumeo sa g. Ministrom građevina o pomenutom predlogu.

Predsjednik Stevan Ćirić: Pročitana pretstavka uzima se na znanje.

Izvolite čuti molbe i žalbe.

Sekretar Dragomir Stojadinović (saopštava): Narodnoj skupštini uputili su molbe i žalbe i to: Branislav Nikolić, Ilija Milanović, Radaković-Rašković Kovičjka, Borojević Mileva, Klemenc Ivan, Kuća Mate, Petrović Milan, Žarkov Petar, Lilić Đulbo, Ibrahim Fočo, Punčec Marija, Nikolić Bogoljub, Vujović Ilija, Spira Hadži-Ristić i Đurašković Luka.

Predsjednik Stevan Ćirić: Sve pročitane molbe i žalbe uputiće se Odboru za molbe i žalbe.

Gospodo narodni poslanici, prelazimo na dnevni red. Na dnevnom je redu: Nastavak pretresa u pojednostima izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o trgovačkom zakonu. Prelazimo na pretres po paragrafima četvrtre glave ovoga zakonskog predloga.

Ima reč narodni poslanik g. Ivan Mohorić.

Ivan Mohorić: Gospodo narodni poslanici, u raspravi trgovačkog zakona nalazimo se sad pred jednom glavom koja je za 4/5 naše Kraljevine jedna novost. To su društva sa ograničenom odgovornošću. Ovaj oblik udruživanja poznat je samo u Dravskoj i Primorskoj banovini, gde važi na osnovu zakona od 1906 godine, dakle od pre 30 godina, i gde je dao veoma povoljne rezultate, naročito kao jedan oblik udruživanja ljudi sa malim kapitalom i udelima ljudi koji ne unose materijalni kapital nego koji, uglavnom, u cilju privređivanja, u cilju ostvarivanja nekog preduzeća, unose svoj lični, svoj moralni kapital, svoje iskustvo i sposobnosti i time doprinose da preduzeće ostvari svoje ciljeve i svoj program.

Dakle vidite, gospodo, da se ovo društvo nalazi negde otprilike na sredini između javnog trgovačkog društva i između akcionarskog društva. Ne može se kazati, da je ono tako kapitalistički sastavljeno, da bi trebalo i pravnu formulu sasvim analogno uzeti akcionarskim društvima, a ima opet bitnih razlika prema javnom trgovačkom društvu.

Ovih razlika u komentaru ima deset.

Jedna je, da drugari za obaveze javnog trgovačkog društva verovnicima načelno odgovaraju direktno i primarno, neograničeno i solidarno, dok društva sa ograničenim jemstvom uopšte ne odgovaraju verovnicima lično, oni su samo dužni da u društvenu imovinu unesu svoj pravilima određeni ulog, ali odgovaraju društvu samo supsidijarno za uplatu kao osnovnu glavnice.

Za javna trgovačka društva, — to je druga razlika, — zakon ne traži ugovorenu određenu glavnice, dok od društva sa ograničenom odgovornošću glavnica mora biti fiksno određena.

Treća razlika je, da smrt ili stečaj za javna društva načelno znači prestanak društva, dok za društva sa ograničenom odgovornošću vredi protivno načelo.

Četvrta razlika je, da drugar može otkazom proizrokovati prestanak javnog trgovačkog društva, dok kod društva sa ograničenom odgovornošću bez naročite odredbe pravila to ne može da bude.

Peta razlika je, da javno trgovačko društvo može postojati bez upisa u trgovački registar, dok društvo sa ograničenom odgovornošću ne može.

Šesta razlika je jedno sporno pitanje, da li je javno trgovačko društvo pravno lice ili nije. Medutim društvo sa ograničenom odgovornošću to jeste.

Sedma razlika je, da deoničar kod javnog trgovačkog društva odgovara samo za uplatu svoje deonice, kod društva sa ograničenom odgovornošću drugar odgovara za uplatu cele glavnice.

Osma razlika je, da je deoničarska glavnica podeljena u određeni broj podjednakih delova, od kojih svaki deoničar načelno može uzeti po više, osnovna glavnica, medutim, društava sa ograničenom odgovornošću podeljena je na osnovu uloga, koji ne moraju biti jednaki, a od kojih svaki drugar može imati samo jedan.

Deveta razlika je u tome, što se za udele u deoničarskom društvu načelno izdaju isprave, dokle se za udele kod društava sa ograničenom odgovornošću ne smeju izdavati isprave. Prenos je otežan već samim oblikom.

Deseta razlika je u tome, što deoničar kao takav nije poslovan i zastupajući organ, kod društava sa ograničenom odgovornošću redovno jeste.

Gospodo, vi vidite iz ovih razlika gde se otprilike nalazi ta nova formulacija između javnih i akcionarskih društava.

Ja bih želeo par reči da vam progovorim o tom novom tipu kapitalističkom, odnosno novom obliku privrednog udruženja.

Društvo sa ograničenom odgovornošću je za sadašnje prilike zbog osiromašenja privrednika i posledica krize, a naročito zbog rizika komu je svaka trgovina podvrgnuta danas i zbog valutarnih manipulacija vrlo podesno i ono će sigurno naći jedan veliki interes u privrednim redovima.

Ja sam siguran, da kad zakon dobije obaveznu snagu, da će broj tih društava na svima teritorijama, po svima banovinama, a naročito ovde u Beogradu vanredno porasti.

Mi vidimo, ako rasmotrimo statistiku razvitka ovih društava u Dravskoj banovini, da je do kraja svetskog rata bio broj tih društava srazmerno mali. Ali posle rata, on se razvijao sa jednom neverovatnom brzinom, i danas imamo preko 1200 takvih društava. Ja sam hteo da vam skrenem pažnju na ove momente s toga razloga, jer se sada radi o tome, kako ćemo da odredimo pravnu formulu, koja će važiti za taj tip udruživanja. Prvo je jedna stvar, koju sam ja već načelno kritikovao kao jedan nedostatak ovoga zakona uopšte, da nema nigde definicije, pa ni ovoga puta, a obrazloženje zakona kaže da je bila već kod deoničkog društva definicija vrlo teška, a pogotovo ovde je još više komplikovano dati jednu definiciju kod društva sa ograničenom odgovornošću. I definiciji predloga moglo bi se prigovoriti, da nije potpuna, nije ipak dovoljno jasno izražena bitna razlika od ostalih društava određenih ovim predlogom. Dakle definicijom je izraženo, da „Drugari kao takvi nikada za društvene obaveze ne odgovaraju verovnicima neposredno” njihova obaveza je uvek samo obaveza prema društvu.

Dakle, to društvo, kako je ovde uneto ne mora da se bavi samo privređivanjem. Obično se ono bavi samo privređivanjem, ali se ne mora po ovome zakonu baviti, i ja sam, pošto je to trgovački zakon, smatrao da bi trebalo uneti da se sadržina poslova, kojim se jedno društvo sa ograničenom odgovornošću bavi, ograniči na jednu radnju, jer inače može Radikalna zajednica, dakle jedna politička partija da se formira prema ovome predlogu, kao društvo sa ograničenom odgovornošću. Po zakonu koji važi kod nas, bila su politička društva izričito isključena od toga, da bi se mogla kao društvo sa ograničenom odgovornošću formirati. Postoji i jedna druga stvar, naime, da li može da se bavi bankarskim poslom, da li društvo sa ograničenom odgovornošću može da se bavi sa osiguravajućim poslovima. Dakle za osiguranje, ja smatram, i to je bilo gledište predloga i mišljenje odbora, da to ne spada pod formu jednoga društva sa ograničenom odgovornošću, ali za banke ne bi trebalo da se isključi. Može se naći dvojica ili trojica, od kojih jedan sa svojim prinosom u stvarima, jedan sa kapitalskim, ili dvojica sa kapitalskim

ulošcima formiraju jednu menjačnicu ili bankarski zavod itd. To se, po mome shvatanju, načelno može dozvoliti, ali bi trebalo zbog rdavog iskustva koje smo imali, kautele malo pojačati, nego što važi za društvo koje se bavi špedicijom ili omanjom produkcijom.

Jedna stvar, gospodo, sa kojom smo se odmah na početku susreli bilo je pitanje visine najmanje i najviše osnovne glavnice i najmanjeg udela. Mi smo nastojali, da ovde vodimo računa o prilikama u kojima se nalazimo i da ovde ne preterujemo, da se omogući, da se formiraju po ovom novom tipu manja preduzeća koja bi inače bila formirana kao privredne zadruge.

Gospodo, ako pogledate taj zakon, glavu o društvima sa ograničenom odgovornošću, vi ćete videti da tu ima vanredno mnogo citata i to na primer u § 416 kaže se: „U koliko na pojedinim mestima ove glave nije izričito drukčije naredeno ili u koliko drukčije ne proizlazi iz samoga shodnog primenivanja, u naredenjima III glave 2 dela navedenim u ovoj glavi valja razumeti: „Na mesto deoničkog društva, društvo sa ograničenom odgovornošću; na mesto osnivača, drugara koji je učestvovao u osnivanju društva; na mesto deoničara, drugara; na mesto deonice, ako se radi o uplati po deonici, osnovni ulog, inače udeo; na mesto užitničke deonice, užitnički udeo; na mesto uprave, poslovanje; na mesto deoničke knjige knjigu udela; na mesto broja deonica, visinu osnovnog uloga.”

I sada šta biva? Vi vidite, da ova glava nije razrađena, nego da se ovde na mnogobrojnim mestima prosto poziva na druge paragrafe. Tako na primer § 448 kaže: „Naredenja § 249 o pribavljanju sopstvenih deonica shodno vrede s tim: Da namesto paragrafa navedenih u § 249 stav 2 i 5 vrede §§ 431, 434, 474 i 482, a § 359 ne vredi.” Zatim imamo citat kod §§ 456, 464 itd. Dakle vidite, da je kroz ovaj zakon provedena potpuna analogija sa deoničkim društvom i ako smo vam ranije obrazložili da u stvari ta analogija u samome sastavu, u samoj strukturi, u samom načinu rada toga društva, ne postoji: jer drugar ovde ulazi kao poslovoda, drugar ulazi sa svojim ličnim radom, ličnim kapitalom, ličnim kreditnim i moralnim sposobnostima u to društvo, a to je mnogo puta veća primamnjivost, veća kreditna sposobnost i prema tome i veći trgovački momenat nego sam udeo koji je u novcu isplaćen.

Zatim napominjem da je uvek u odboru bilo mišljenje, da ne bi trebalo zbog kratkoće i iz drugih razloga, pošto je taj oblik za 4/5 Kraljevine nov, da se sprovodi ovde ta analogija, nego da se izda jedan nov jasan zakon, koji bi omogućio da se u svima poslovima koji imaju veze sa ovim novim tipom kapitalističkog udruživanja, da se jasno pročita šta u ovome slučaju važi. Možda bi to bilo nekih stranica više, ali to ne može biti razlog da se to izostavi. Meni je više puta, kada sam to tražio odgovoreno: to se samo po sebi razume, razume se šta je analogija i kako treba postupati. Ali moje je iskustvo, gospodo, da se u ovoj zemlji apsolutno ništa samo po sebi ne razume, upravo jedva se razume i ono što je napisano.

Zato ja moram ponovo ovde da plediram još jedanput da se ne prkosi, da se ne insistira intransigentno na fiksnim idejama, da će analogijom biti što pomoženo. Ja bih molio, da se od Narodne skupštine izdejstvuje jedno ovlašćenje, da se ovaj tekst može potpuno da preradi i da se u potpunosti objavi, a to

motivišem time, što je to jedna novost za osam banovina, za sve privrednike pa i za sudske vlasti.

Ja bih želeo, gospodo, da dodam i učinim još neke napomene.

Kod § 416 treba kao uopšte u četvrtoj glavi zakonskog predloga uvažiti traženje, da se za društva sa ograničenom odgovornošću donesu specifične odredbe umesto da se svagde primenjuju analogno propisi prethodne glave o deoničkim društvima, jer će se samo tako moći otkloniti velike smetnje kod primenjivanja propisa o društvu sa ograničenom odgovornošću kao tipu društva koje u zakonodavstvu velikog dela naše države dosad nije bio poznat.

Kod § 423 imao bih da napomenem, da je propis § 8 Zakona o društvima s ograničenom odgovornošću koji vredi za Sloveniju i Dalmaciju mnogo potpuniji, te bi trebalo preuzeti tamošnji tekst.

Isto tako kod § 426 nalazim, da bi iz istih razloga trebalo preuzeti tekst § 12 citiranog zakona, jer je po mom shvatanju dosadašnji tekst mnogo jasniji.

Kod § 429 stav 2 nalazim, da bi ovaj stav trebalo drukčije stilizovati, jer je predloženi tekst veoma nejasan. Trebalo bi s toga tu dati drukčiju stilizaciju ili bar da dobijemo dovoljno obaveštenja u vidu izjave g. Vladinog poverenika za stenografske beleške, da bi zainteresovani krugovi mogli doći da shvate intenciju zakonodavca.

Kod § 444 stav 2, početak prve rečenice ovoga stava trebalo bi zbog jasnoće stilizovati ovako: „U slučaju prelaza udela nasleđem na druga lica kao i u slučaju prelaza koji nastaje kad neko pribavlja udeo time što stiče imovinu kao celinu...“

Kod § 445 ja nalazim, da je mnogo bolja i jasnija tekstacija § 78 Zakona o društvu sa ograničenom odgovornošću, koji vredi za Sloveniju i Dalmaciju, te bi trebalo preuzeti taj tekst.

Kod § 451 stav 2 mislim, da ovaj stav treba izmeniti tako, da se stvaranje zaključaka putem pismenog glasanja dopusti samo onda kad na to za svaki konkretni slučaj pristanu svi drugari posebno i pismeno. Jednak je propis sadržan i u § 34 Zakona o društvu sa ograničenom odgovornošću, koji vredi za Sloveniju i Dalmaciju.

Najzad gospodo, kod §§ 453—459 umesto da se citiraju analogne odredbe Zakona o deoničkim društvima, trebalo bi doneti posebne odredbe za društva sa ograničenom odgovornošću tim pre što citati iziskuju gotovo isto toliko prostora, koliko bi trebalo za ovakve odredbe.

Gospodo, to bi bile moje primedbe koje imam da stavim kod ove glave, a zadržavam sebi pravo da kod idućih glava, koje govore o tajnom i stranom društvu iznesem još neke konkretne primedbe. (Odobranje na levi.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč Vladin poverenik g. dr. Škerlj.

Vladin poverenik profesor univerziteta dr. Milan Škerlj: Gospodo narodni poslanici, što se tiče samog sistema četvrte glave ovoga predloga, kome je najviše prigovarano, to je za komisiju bila prilično teška stvar. Ima zapravo dva sistema. One države, koje zakon o društvima sa ograničenom odgovornošću donose nanovo, ne u sklopu trgovačkih zakonika, nego napose, kao što je to učinjeno u Nemačkoj, Austriji, Madarskoj, Bugarskoj, Francuskoj i u drugim zemljama, one su dakako dale jednu zakruženu celinu. One države, koje taj novi tip društava ureduju u svojim zajedničkim trgovačkim za-

konima, one ga ureduju na drugi način. To su nacrti italijanski, švajcarski i zakon lihtenštajnski, jer jasno je, pošto se veliki deo naređenja sasvim podudara sa naređenjima o deoničkim društvima, da zakon koji tačno uređuje deoničko društvo, neće sve ponovo i još jedanput kazati na onom mestu gde govori o društvima sa ograničenom odgovornošću.

Mi smo izabrali radi olakšanja našoj praksi jedan srednji način. Da navedem ovo: u najnovijem italijanskom nacrtu, koji sam imao u rukama, o društvima sa ograničenom odgovornošću ima svega 13 paragrafa. Sve drugo je uređeno kod drugih društava i prosto je rečeno: to se odnosi i na društva sa ograničenom odgovornošću. U lihtenštajnskom zakonu i švajcarskom nacrtu slično je rađeno. Tamo je čak prosto općenito rečeno da se shodno primenjuju naređenja o društvu tog i tog oblika, ali nije podrobno rečeno koja pojedina naređenja. Za kapitalski osnov dakako data su posebna naređenja, jer u kapitalskom osnovu ima razlika, a za sve drugo je naređeno shodno primenjivanje naređenja o deoničarskim društvima ili o javnim trgovačkim društvima. Bez ikakvog citata ostavljeno je stranci i sudu da biraju ono što od drugih naređenja mogu upotrebiti na društva sa ograničenom odgovornošću. Nama se to videlo premalo. (*Ivan Mohorič:* Naši su nepismeni!) Pismene su i naše sudije, pa i naši advokati, pa i naši notari, pa i drugi naš svet je svakog dana više pismen. Mi ne smemo da kažemo jedanput da smo napredni, a drugi da smo zaostali. Pogotovo nismo tako zaostali da ne možemo očekivati od naših ljudi da će ovaj zakon razumeti. Mi smo na svima mestima, gde se predlog poziva na naređenja o deoničkim društvima, koja važe i za društva sa ograničenom odgovornošću, citirali ne samo broj paragrafa, to bi bilo malo, nego i sadržinu onog paragrafa prema natpisu. Videćete da je to skroz dosledno sprovedeno. Zato onaj koji čita neće valjda morati tek da nekako traži gde bi nešto bilo što se može primeniti i na društva sa ograničenom odgovornošću, nego on će odmah iz ove glave videti, koji paragraf ulazi u obzir. Videće pored toga još i to, o kojoj materiji oni paragrafi tretiraju. Vidite, mogu odmah citirati, pošto je i g. predgovornik citirao: Imamo tu odgovornost za štetu, odgovornost zbog nesrazmerne protivčinidbe § 390, odgovornost za protivpropisno izdavanje deonica i privremena § 391. Svuda ne samo broj nego i sadržinu. Mi imamo takvih citata i u postojećim trgovačkim zakonima naše zemlje; u hrvatsko-ugarskom i u bosanskom kod naređenja za privredne zadruge prosto su citirana, nabranjem paragrafa, naređenja iz glave o deoničkim društvima, koja vrede i za zadruge i time je praksa dobro izašla. Dakako, zakon je star, prilike su se međutim dalje razvijale i tamo je bilo malo naređenja, pa i srazmerno manje citata, nego što je ovde, ali u suštini je sistem isti.

I najpozvaniji faktori, javnobeležničke komore, čiji članovi moraju saradivati u stvaranju ugovora, izjasnili su se da je taj sistem dobar. (*Ivan Mohorič:* Jer im ide u račun!) Ide im u račun na svaki način, jer oni po jednom ili drugom sistemu saraduju na ovim ugovorima, a tamo gde nema javnih beležnika, saradivaće sudije po uvodnom zakonu. Zato one primedbe koje se tiču same sistematike ne mogu primiti.

Što se tiče samoga tipa, gospodo, sasvim je ispravno predgovornik naveo razlike koje postoje između društava sa ograničenom odgovornošću i jav-

nih trgovačkih društava s jedne strane, pa između društava sa ograničenom odgovornošću i deoničkih društava s druge strane. Te razlike postoje. Ali, po svojoj osnovi društvo sa ograničenom odgovornošću je kapitalsko društvo, a nije personalno društvo, kao što je javno trgovačko društvo. U javnom trgovačkom društvu svaki član odgovara celom svojom imovinom, i onom koju nije uneo u društvo. Slično je, sa izvesnim ograničenjem, kod komanditnih društava, gde bar jedan drugar lično odgovara neograničeno za sva dugovanja društva. Kod deoničkih društava i društava sa neograničenom odgovornošću stvar je drukčija. Tamo se mora pravilima odrediti glavnica. Nigde se kod javnog trgovačkog društva ne određuje glavnica. Određuju se ulogi koji će pojedini drugar prema drugim drugarima učiniti, ali time nije ograničena njegova odgovornost prema verovnicima. Kod deoničkih društava i kod društava sa ograničenom odgovornošću odgovornost članova prema verovnicima uopšte ne postoji. Ne može verovnik tužiti jednog deoničara ili jednog člana društva sa ograničenom odgovornošću pošto mu nešto duguje društvo, a člana javno trgovačkog društva može. Dakle ovde je kapital koji služi sigurnosti verovnika određen, a preko onog kapitala ne odgovara se. Zato su potrebne iste mere za očuvanje toga kapitala kod društva sa ograničenom odgovornošću koje su potrebne i kod deoničkih društava. Zato je potrebno da se sve o skupštini, o upravi, o nadzoru primenjuje, sa razlikama koje su potrebne, i na društvo sa ograničenom odgovornošću.

Istina je, gospodo, danas je društvo sa ograničenom odgovornošću često mnogo slično javnom trgovačkom ili komanditnom društvu. Malo ima članova, nema visoke glavnice, ali ima i drugih društava, ja ih znam iz registra u Dravskoj banovini. Imamo ceo niz društava sa ograničenom odgovornošću čija glavnica već danas dostiže 1 milijon pa i premaša jedan milijon. I pre dve godine imali smo jedno društvo sa 5 miliona glavnice. To je prilično veliko društvo, veće nego većina naših deoničarskih društava. Znači da moraju biti naređenja zakona prilagođena i malim društvima sa malim kapitalom i sa malim brojem članova, pa isto tako moraju služiti i velikim društvima sa velikim kapitalom i velikim brojem članova. Dakle, i jedno i drugo. Isto kao kod deoničkih društava; mi imamo malih deoničkih društava sa 3, 4 ili 5 deoničara, a drugih sa 1.000 deoničara i sa sto miliona glavnice. Ipak zakon mora voditi računa o svima i gledati da bude primenljiv za jedne i druge. Istina je što je g. predgovornik izneo, naime da ima mali broj društava sa ograničenom odgovornošću koja bi imala više od 5 članova, ali ne mora biti istina sutra. Jer u Nemačkoj na osnovu ovoga zakona razvila su se društva koja su imala 50 pa i 100 članova. I za njih moramo predvideti što je potrebno. Gde su 4 člana neće biti potrebna posebna nadzorna ustanova. Predlog zakona to i predviđa. Jer tamo se sami obaveštavaju, naročito ako su sami poslovođe, ali gde ima 20 ili 30 drugara ne može se lično svakome članu dozvoliti da brka po knjigama i ometa rad. Dakle treba predvideti nadzorne ustanove i za jedne i za druge i tako je i učinjeno.

Poziva se g. predgovornik da je u nekim tačkama austrijski zakon bolji.

Gospodo, to je prilično stvar ukusa, ali o tačkama koje su ovde izabrane i iznesene, to baš ne stoji.

Predložena je izmena od § 423: „Propis § 8 Zakona o društvima sa ograničenom odgovornošću koji vre-

di za Sloveniju i Dalmaciju, mnogo je potpuniji te bi trebalo preuzeti tamošnji tekst”. Jeste, gospodo, potpuniji je nego stav 1 i 2 § 423, ali u § 423 stavu 3 citiran je i § 244 koji ima sadržinu onog § 8. Onih povremenih nenovčanih davanja može biti i kod deoničkih društava i kod društava sa ograničenom odgovornošću, zato je ovde samo citirano, a u § 244 ušlo je u suštinu ono što je u austrijskom zakonu rečeno u § 8.

Isto vredi i za § 426. G. predgovornik traži da se preuzme tekst § 12 austrijskog zakona. Ali, gospodo, ne znam da li je on upoređio § 211, na koga se poziva § 426. Kad bi to učinio onda bih našao da je od 9 tačaka koje za upis zahteva austrijski zakon svih devet citirano u § 211, pa još jedna više, naime nadzorna ustanova. Ne ulazi u obzir jedna tačka §-a 211, ona o deonicama, jer kod društva sa ograničenom odgovornošću deonica nema. Nije potrebno da se reč po reč ponavlja što je na drugom mestu u zakonu rečeno.

Odnosno § 429 g. predgovornik želi veću jasnoću. To je zaista prevedeno iz austrijskog zakona i tamo izgleda da je stvar jasna. Ja sam mislio, da dikcija predloga valjda nije jasna za nepravnike, pa sam dao da je pročitaju a oni su kazali da je stvar jasna. Stoga primedbu ne mogu primiti.

U § 444 stavu 2, je manisana dikcija, U 2 stavu je rečeno: „Za prenos nasledem na druga lica, kao i za pribavljanje sticanjem koje imovine kao celine može se pravilima odrediti”. Po predloženom amandmanu imalo bi da glasi: „U slučaju prelaza udela nasledem na druga lica kao i u slučaju prelaza koji nastaje kad neko pribavlja udeo time što stiče imovinu kao celinu”. Gospodo, meni se čini da je predlog kraći i jezično bolji. Zato tu sugestiju ne mogu primiti.

§ 445. Veli se da je tekst austrijskog zakona (§ 78) jasniji. To zbilja na prvi pogled izgleda osnovano, ali ipak nije. Iz austrijskog zakona stav 1 prebačen je na drugo mesto. Stav 2 i 3 zadržani su u § 445 i dodati je stav 1, jer se baš na osnovu austrijskog zakona pojavio spor od koga je momenta član društva lice koje je udeo steklo, ne u času osnivanja, nego kasnije. Zato je rečeno: „Prema društvu prenos udela odnosno prelaz dejstvuje od trenutka upisa u knjigu udela”. To je jedino što je ovde novo. Primedbu dakle ne mogu uvažiti.

Paragraf 451 stav 2 daje mogućnost za pismeno glasanje jer, gospodo, gde ima četiri ili pet drugova koji nisu svi u istom mestu, često je podesnije da se ne mora sazivati skupština, nego da se mogu sporazumeti napismeno. U austrijskom zakonu predviđena su dva slučaja, ali u austrijskom zakonu nije kazano koji se zaključci mogu donositi, da li i o bilansu i o izmeni pravila, dok je to sve lepo objašnjeno u § 451, koji je mnogo bolji.

O paragrafima 453 do 459 nema šta da kažem, te sam time sve kazao o ovoj glavi. Izjavljujem dakle, da ne mogu primiti ni jednu od primedaba koje je g. narodni poslanik Mohorič učinio na ovu glavu.

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, pretres po ovoj četvrtoj glavi predloga trgovačkog zakona, završen je. Prelazimo na glasanje. Glasaće se sedenjem i ustajanjem. Molim g. izvestioca da izvoli pročitati paragraf po paragraf i da obrati naročitu pažnju na one paragrafe koji su izmenjeni, a ako nema nikakvih izmena onda neka ih pročita po predlogu odborske većine.

Izvolite čuti § 415.

Izvestilac većine Momčilo Sokić pročita § 415.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 415? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 415 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine.

Izvolite čuti § 416.

— Za ovim je Narodna skupština, glasajući sedenjem i ustajanjem, u smislu § 55 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini primila većinom glasova u pojedinostima §§ 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487 i 488 po predlogu odborske većine.

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, pretres četvrte glave u pojedinostima primljen je. Prelazimo na pretres pete glave u pojedinostima.

Ima reč narodni poslanik g. Ivan Mohorič.

Ivan Mohorič: Gospodo, ja imam da učinim svega jedan predlog u § 491 stavu 2. Ja predlažem da se mesto reči: „Odrediće se prema prilikama” umetnu reči: „Utvrdiće ga u slučaju spora sud po saslušanju veštaka”. Ova dopuna odgovara čl. 254 austrijskog trgovačkog zakona koji je ranije važio, a potrebno je da se predvide objektivni kriteriji za prosuđivanje vrednosti spornog predmeta.

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč Vladin poverenik g. dr. Škerlj.

Vladin poverenik profesor univerziteta dr. Milan Škerlj: Gospodo, ja tu primedbu ne mogu primiti, jer je to pitanje rešeno u Gradanskom parničnom postupku.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prelazimo, gospodo, na glasanje o petoj glavi. Gospodo narodni poslanici... (*Vojislav Lazić:* Treba da imamo predlog pa da se glasa.) Neumesna je primedba g. Vojislava Lazića jer pred svima vama stoji štampan tekst predloga trgovačkog zakona, i vi ste nesumnjivo svi, gospodo poslanici, dobro proučavali predlog ovoga zakona, a pitanje je jasno postavljeno, da gospoda, koji primaju predloženi tekst, sede, a koji ne primaju, ustanu. Molim g. izvestioca da pročita paragraf po paragraf ove glave.

Izvestilac većine Momčilo Sokić pročita § 489.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 489? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 489 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine.

Izvolite čuti § 490.

— Za ovim je Narodna skupština, glasajući sedenjem i ustajanjem, u smislu § 55 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini primila većinom glasova u pojedinosti §§ 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498 i 499. (*Vojislav Lazić:* Treba da se zna, šta se čita!). —

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodine Laziću, nije potrebno da se čita glasno. Čita se onako, kako je

predloženo u štampanom tekstu, a Vi možete pratiti, jer imate pred sobom ranije podeljen ovaj zakonski predlog.

Konstatujem, gospodo, da su primljeni u pojedinostima svi paragrafi pete glave.

Prelazimo na pretres šeste glave.

Reč ima narodni poslanik g. Ivan Mohorič.

Ivan Mohorič: Gospodo, to je jedna glava, koja je veoma interesantna. Ova glava raspravlja i određuje pojam stranoga društva.

Gospodo, mi treba ovde da malo analiziramo, kakva je bila naša politika prema strancima. Oni se mogu pojaviti kao trgovci, zanatlije, industrijalci u zemlji, i to kao pojedinci ili strana društva, koja dolaze u zemlju, da kao takva ovde preduzimaju poslovne privremeno ili stalno, međutim, ostanu sa svojim sedištim na strani a ovde preduzimaju poslove. I sad je pitanje, kakve obaveze treba za njih da se odrede.

Gospodo, ja znam, da je tu u prvom redu merodavno međunarodno pravo. Mi imamo po međunarodnom pravu, dakle po ugovorima, koje je naša Kraljevina sklopila sa inostranstvom, imamo sledeću situaciju.

Prvo imamo ugovore konzularne i ugovore o nastanjivanju sa nekim zemljama. Tako na primer sa Francuskom i sa Italijom, u kojima je tačno određeno da mogu strana društva, pa i pojedinci trgovci, zanatlije i industrijalci doći u našu zemlju, i naši u dotičnu ugovornu zemlju, i da tamo uživaju sva prava, kao i domaći građani. To je jedna formula, a druga formula je da će biti u takvom slučaju tretirani kao pripadnici, kao građani države, koja uživa najveće povlašćenje.

Takvih ugovora ima također veoma malo, a još manje onih koje smo sklopili na principu reciprociteta, a u stvari toga reciprociteta nema. Jer mi ne penetriramo u Italiju, niti penetriramo kao preduzimači u Francusku, ni u Veliku Britaniju, nego naprotiv postoji samo interes, da oni dođu k nama. Prema tome ova sama baza, na kojoj je pregovarano, na kojoj su ti ugovori zaključeni, veoma je pogrešna, ona nije stvarna, ona je irealna, ona je hipotetična.

To je jedna stvar, gospodo. Onda imamo niz zemalja sa kojima imamo ugovor o najvećem povlašćenju. Mi imamo ugovor o najvećem povlašćenju i to neograničenom i bezuslovnom, premda su druge države to već odavno napustile. Strane države ako već daju najveće povlašćenje, one ga daju samo pod izvesnim uslovima, one ga daju u veoma ograničenom obimu. Međutim, mi smatramo, da možemo da budemo širokogrudni i da nećemo ništa štetovati ako ga dajemo neograničeno i bezuslovno. Ali ta klauzula ograničenog i bezuslovnog najvećeg povlašćenja može da se odnosi samo na tretiranje stranaca, kad dolaze da kupuju robu kod nas ili kad oni ovde skupljaju porudžbine za uvoz robe, odnosno na carinarnicama kao i na državnim željeznicama kad transportuju odnosno carine robu. Na njihov etablisman, na njihov privredni rad u ovoj zemlji to ne može da se odnosi. Da je to moje tvrđenje tačno vidi se iz toga, što Austrijanci, koji uživaju najveće povlašćenje kod nas, od ujedinjenja, oni nikada nisu imali pravo etablisma na kod nas, nego imaju samo pravo da po najvećem povlašćenju carine svoju robu, koju uvoze k nama i kad skupljaju porudžbine kod naših trgovaca. Dalje, onda ima i treća skupina zemalja, sa kojima nemamo nikakvih ugovora, — tu važi domaće pravo. Ako ste

čitali obrazloženje koje vam je dato zajedno sa predlogom ovoga zakona, vi ste videli da nejasnost postoji i u ugovorima, pa i u nauci, šta je to strano društvo. Gospodo, ja dopuštam da može da bude teorijski nejasno, ali ja ne vidim, da to treba da bude razlog, da se mi ne treba da opredelimo ovde za jednu izvesnu definiciju: šta je strano društvo. Ja mislim, da smo u mogućnosti reći šta razumemo pod stranim društvom. Ima njih dve vrste. Ima društava, čije je sedište u inostranstvu, to je za mene 100% strano društvo, ali ima i društava koja će se prividno ovde stvoriti i osnovati, domicilirati jednu firmu kao „Jugo-Simens“, „Jugopamuk“, „Jugo-Bruno“ i ne znam kako se sve zovu te jugovine. Ima takvih društava, koja domiciliraju sve svoje firme u Jugoslaviji i time su, ipso facto, nacionalizirani. Oni vredaju samo propise § 187, znači da se ne dirigiraju, ne upravljaju iz istog mesta gde im je sedište, nego iz trećeg mesta, pa bilo to Beč, London, Njujork ili koje drugo mesto. Dakle, u tome je stvar. Ali ima jedan drugi momenat, koji je vrlo važan i zbog toga ja ovde toliko plediram za to, da mi stvorimo jasnoću: Gospodo, država je jedna velika mušterija. Naša država daje po raznim resorima svake godine odprilike 3—4 milijarde radova i licitiranja i vrši nabavke.

To su, gospodo, toliko važne i visoke cifre da domaća privreda nije i ne može biti u tome neinteresovana, u koliko ona može da učestvuje u tim javnim liferacijama. Gospodo, zakonodavac je u Zakonu o radnjama jednu naročitu glavu posvetio zaštiti i unapređenju domaće radinosti kod javnih licitacija. Ja mislim da je zakonodavac tada morao da ima pred sobom jedan jasan pravac, da je osetio jednu stvarnu potrebu i da je o toj potrebi vodio računa. On je tada rezonovao odprilike ovako: Pošto znam da privreda u našoj zemlji nije sposobna da izdrži konkurenciju sa velikim stranim društvima koja raspolažu ogromnim vezama i tehničkim preimućstvima sa otpisanim tehničkim postrojenjima i koja, često, i iz samog prestiža konkurišu domaćim firmama da ove ne mogu dobiti liferacije i koja su zainteresovana u tome da još odmah u početku uguše svaki pokušaj sa naše strane da se emancipujemo od njih i stvorimo nešto domaće, zakonodavac je imajući to na umu odredio da domaća preduzeća polažu manju kauciju i dopustio im je da na tim licitacijama mogu biti i skuplji sa 12—15% nego li inostrana društva. I šta biva, gospodo. Vodi se sada jedna velika borba. Mnoge industrije i cele grupe zanata direktno su zainteresovane u tim stvarima. Za sitnice stranci se mnogo i ne interesuju nego samo za krupne stvari. Da bi se znalo koje je preduzeće domaće a koje je strano, Zakon o radnjama je sasvim jasno precizirao šta se razume pod domaćim preduzećem i koje preduzeće treba da se smatra kao domaće.

Gospodo, ja sam u prvom redu hteo to da mi kod ove glave ne propustimo priliku da stvorimo jasnu situaciju, te da ne bude izigravanja na štetu naše domaće privredne radinosti i da ne bude izigrana ona glava koja je najvažnija u Zakonu o radnjama. To je bila glavna svrha mojih nastojanja. Druga je moja svrha bila ta da, ako strana društva dodu u našu zemlju, da se ne može desiti više ono što se ranije događalo u toku prošle decenije: da dodu ljudi sa svima mogućim ispravama a da ovde ne otvore niti kakvu filijalu, niti unesu kakav kapital, niti ovde budu njihove trgovačke firme potvrđene i registrovane, pa ipak uspeju da u ovoj zemlji dobiju stomilionske

radove, da opet jednoga dana nestanu, i da naših državnih menica ima onda za njima celome svetu. To je druga glava o kojoj bih takode hteo da se vodi računa. Jer, gospodo, šta nama vredi da za takvog jednog čoveka propisujemo knjigovodstvo i sve moguće stvari, ako on nije uneo nikakav kapital u zemlju i ako nije obvezan da ovde registruje svoju podružnicu, ili, najzad, i ako je registruje i ima možda nekog livreisanog činovnika plaćenog i jednu daktilografkinju i nekoliko registra, kad sve to ni u kom slučaju neće biti dovoljno da obezbedi ni jednu mesečnu platu ovom njegovom osoblju kad on pobegne iz zemlje.

Gospodo, ja sam hteo da se ovde stvori jedanput čista situacija da se očuvamo u buduće od ovakvih eksploatacija kakve smo doživeli od strane nekih bankarskih i osiguravajućih društava. Bilo je to još pre pada „Feniksa“ kada sam ja u skupštinskom odboru kazao, da moramo i da smo dužni svojoj savezosti i ovoj zemlji da tražimo da sve one premije koje se skupljaju u zemlji, onaj novac koji strane banke kao uložak na štednju primaju, da taj novac zadržimo kod nas, da ne izade iz zemlje, da bude ovde plodonosno investiran, i da se on okreće ovde u zemlji i stvara nova preduzeća. To je suština mojih nastojanja.

Ja nalazim da bismo mi mnogo pogrešili ako bi sada, zaklanjajući se za šarenilo ugovora koje imamo sa nekim zemljama, — tu imamo i predratnih ugovora koji su jako naopaki, koji su sasvim nejasni, — ako bismo u ovoj predloženoj stilizaciji ovu glavu primili.

Po sadašnjoj stilizaciji kaže se: za stranca važi ono pravo koje je za njega povoljnije. Tako je i u ugovoru sa Holandijom. Gospodo, meni je dužnost da vam te stvari ovde iznesem, da pokušam da vas obavestim o toj važnoj glavi. Ja sam daleko od toga da bih iskorišćavao ovu priliku, koja bi možda bila nekome oportuna i dobrodošla za sve moguće aluzije i za sva moguća politička razračunavanja i borbe. Ja sam daleko od toga razračunavanja, jer je momenat isuviše ozbiljan i sudbonosan da bismo mogli da se zaboravimo da idemo na taj teren. Ja želim da ostanem samo kod stvarnog tretiranja ovog problema.

Gospodo, ja najzad imam kod poslednjeg paragrafa, završnih naređenja, molbu koju bi želeo da uputim g. Vladinom povereniku. Ja ovo sad što hoću da predložim nemam u pismenom delu, koji sam već predložio.

Prva je stvar da odmah, kad bude ovaj zakon obnarodovan, sprečimo da se stvaraju nove „jugofirme“. Ako čekamo tu vacatio legis, dok zakon dobije obaveznu snagu protėći će mnogo vremena, možda dve godine. To će stranci da iskoriste i da nas poplave sa jugofirmama, koje smo ovde zabranili. To je jedna stvar koju bi želeo da ude u završne odredbe.

Druga je stvar, o kojoj i samo obrazloženje govori da je za špekulativna društva društvo sa ograničenom odgovornošću najpodesnija forma, ja bih molio da se doda paragraf po kome konzorcijumi, sindikati, karteli, holding društva i tome slično, preduzeća i sporazumi kojima se reguliše prodaja i produkcija, imaju da se saobraze prema propisima glave IV kao društva sa ograničenom odgovornošću i da za njih važe propisi ovog trgovačkog zakona. Ja mislim

da to nije ofanzivno, da je to samo jedna korisna stvar, da znamo kako treba da tu uvedemo kartele.

Pošto sam trgovački karakter tih formacija dovoljno već u načelnoj diskusiji izneo, ja smatram da bi bilo jako pogrešno ako ih ne bi vezali da se oni formiraju kao ovaj tip koji je vrlo elastičan, vrlo mobilan i vrlo podesan baš za ove vrste trgovačkih preduzeća. To smatram da bi bilo korisno da mi unesemo u završne odredbe ili ako g. Vladin poverenik smatra negde u glavi o društvima sa ograničenom odgovornošću. Sada što se tiče ovih stranih društava od naše strane je sastavljeno nekoliko predloga.

Ovi predlozi glase:

„ad § 501 stav 2

Ovaj stav treba izmeniti da glasi ovako:

„Kad se u slučaju stava 1 sedište društva ne nalazi u Kraljevini, društvo će biti dužno da svoje sedište prenese u Kraljevinu, ako je ono proizvodnog karaktera a proizvodnja se u celini ili pretežnim delom vrši na području naše Kraljevine. Društva s drugom svrhom dužna su da na području naše Kraljevine osnuju podružnicu ukoliko se znatan deo poslovanja obavlja na području Kraljevine. Društvu koje posluje u Kraljevini u protivnosti s ovim propisima obustaviće Ministar trgovine i industrije poslovanje u Kraljevini i odrediće mu primeran rok da se saobrazi ovim propisima. Ako se društvo u danom mu roku ne saobrazi Ministar će narediti likvidaciju onog dela preduzeća koje se nalazi u Kraljevini”.

Predložena izmena ima svrhu da se stranim društvima spreči izigravanje propisa našega zakona.

ad § 503 stav 1

Reči „bilo preko svojih zastupništava (podružnica, agencija, predstavništava i sl.) bilo na drugi način” iz ovoga stava treba brisati, a na kraju ovog stava treba dodati sledeće: „a pod uslovom da na području naše države osnuje zastupništvo registrovano kod nadležnog suda”.

ad § 504 stav 2

Na početku ovog stava treba dodati još sledeću tačku:

„Oznaku svote namenjene poslovanju društva u našoj državi i uverenje Ministarstva finansija da je ta svota doista unesena u našu državu. Bliže odredbe o određivanju iznosa kapitala propisaće Ministar trgovine i industrije uredbom”.

ad § 504 stav 2 tačka 1

Ovde treba dodati da prepis pravila odnosno ugovora treba da bude overen i od vlasti koja je za to nadležna po propisima države kojoj preduzeće pripada (registarski sud) i da ujedno po toj vlasti bude potvrđeno da su predložena pravila odnosno ugovor još na snazi.

ad § 504 stav 2 tačka 2

Ovde treba dodati da predstavnici društva, ukoliko su strani državljani, moraju priložiti dozvolu uposlenja naše nadležne vlasti.

ad § 505 stav 1 tačka 4

Reči „ako je različit od načina zastupanja predviđenog ovim zakonom za odgovarajući oblik trgovačkih društava” treba brisati. Smatramo da je potrebno da se način zastupanja u svakom slučaju upiše u trgovački registar.

ad § 508 stav 2 tačka 3

Reči „kao i ako je dozvolom određen iznos glavnice” treba brisati u vezi sa dopunom predloženom kod §-a 504 stav 2. Mesto toga treba propisati da je društvo dužno prijaviti sudu sve izmene iznosa glavnice namenjene poslovanju zastupništava u Kraljevini.

ad § 509 stav 2 tačka 1

Mesto „društvo” treba mećnuti „preduzeće”. Po tekstu zakonskog predloga neće inače retorzivne mere imati nikakvog praktičnog dejstva.

ad § 509 stav 2 tačka 4

U vezi sa izmenom predloženom kod §-a 504 stav 2 treba ovde brisati reči „protivno dozvoli”.

ad § 509 stav 2 tačka 5

Predloženi tekst treba da glasi ovako:

„Ako se utvrdi da društvo nije u stanju udovoljiti obavezama spram svojih verovnika koje proističu iz poslovanja u Kraljevini.” Predložena će stilizacija u mnogo većoj meri obezbediti interese našeg poslovnog sveta spram zastupništava stranih društava.

ad § 509 stav 3

Reči „a u slučaju stava 2 tačka 5 samo po predlogu verovnika” treba brisati, a mesto „stava 2 t. 1 do 4” treba mećnuti „stava 2 t. 1 do 5”.

G. Vladinom povereniku su ovi predlozi poznati. On zna suštinu i tendenciju mojih nastojanja i ja se nadam da neće postupiti kod ove glave kao što je postupio sa našim amandmanima kod prethodnih glava. (Pljeskanje i odobravanje na levcici).

Predsednik Stevan Ćirić: Reč ima narodni poslanik gospodin Vojislav Lazić.

Vojislav Lazić: Gospodo, ja sam zatražio reč da učinim jednu primedbu kod poslednjeg paragrafa ovog zakonskog predloga. Gospodo, taj paragraf glasi ovako: „Ovaj Zakon stupa u život kad se obnaroduje u „Službenim novinama” a dan kada će dobiti obaveznu snagu, odrediće se posebnim zakonom”. Iz ovoga ispada, gospodo, po mom shvatanju, da treba sada posle ovoga zakona da dođe opet zakon na zakon (*Ministar pravde dr. Nikola Subotić:* Uvodni zakon!) Gospodo, ja sam u načelnoj debati podvukao i podvlačim i sada da mi pišemo zakone samo da ih niko ne može razumeti, pišemo zakone da komplikujemo, pišemo zakone tako da u njima ne može niko da se snade. I sada onaj koji bude primenjivao ovaj zakon kad on stupi na snagu i ako stupi, on mora imati i pored ovog zakona i onaj zakon, uvodni zakon ovoga zakona. Pa onda ima da gleda, da u ovom zakonu nije što uvodnim zakonom izbrisano. A brisanja će biti i preinačavanja će biti, jer je sam gospodin Ministar pravde, kad sam ja učinio primedbu zašto su mećnuti javni beležnici da se kod njih mora vršiti potvrda, i izjavio bojazan, da će javni beležnici analogno ovome, biti provedeni i kod nas, — rekao da to neće biti, izjavljujući da će o tome sledovati uvodni zakon, koji će ovo pitanje regulisati onamo gde nema javnih beležnika. Pa onda gospodo, na taj način mogu se uneti i druge stvari tako, da će ovaj zakon biti u mnogome izmenjen uvodnim zakonom. Ja mislim, da to nije praktično, da je to komplikovano i nerazumljivo za naš narod. Samo još jedna stvar. Kaže se, da ovaj zakon stupa u život kad se obnaroduje u „Službenim novinama”. On može sutra biti obnarodovan, ali neće se po njemu postupati. Ja smatram da jedan zakon

stupa u život kad se po njemu postupa i radi. Tako isto ja gospodo pitam, kad će doći taj posebni zakon, da li će ga doneti ova Vlada i ova Skupština, to je krupno pitanje i koliko će godina da prođe dok se napiše uvodni zakon, i može se dogoditi da se mi pohvalimo da smo doneli trgovački zakon i da ode-mo kući, a trgovački zakon neće da bude primenjivan ni obavezan. Smatram, da to nije praktično, i mislim, da ovaj zakon treba da stupi u život čim ga Narodno predstavništvo izglasa i kad bude objavljen u „Službenim novinama”. Onda on treba da se primenjuje a samom primenom on bi stupio na snagu.

Ne mogu primiti ovaj poslednji paragraf kakav je, i, naravno, potpuno se slažem sa g. Mohoričem, koji je takode izneo šta će da rade sada strana društva, da će da nagrnu u ovu zemlju, da preplave, bojeći se da im ne bude ovaj zakon pravio malere i da ugrabe dok ovaj zakon ne stupi na snagu. Zato molim, da se ovo nekako reguliše, i da se stavi da ovaj zakon dobija odmah obaveznú snagu i da stupa u život čim bude obnarodovan u „Službenim novinama” (Pljeskanje na levici).

Predsednik Stevan Ćirić: Ima reč Vladin poverenik g. dr. Milan Škerlj.

Vladin poverenik profesor univerziteta dr. Milan Škerlj: Gospodo, već u generalnoj debati rekao sam, da je i šesta glava kao i ceo ovaj predlog privatno pravne sadržine. Nisam postavljen kao Vladin poverenik da ulazim u privrednu, trgovačku politiku. Gospodin predgovornik najviše se bavio tim pitanjem, a baš na tome polju ja ne mogu ići za njim. Ja se moram strogo držati toga da je to jedan privatno-pravni zakon, kojim se ne mogu urediti naše ekonomske prilike, kojim se naročito ne mogu urediti naše međunarodne trgovačke prilike. Ova glava šesta u najbolju ruku može našim pregovaračima, kad se stvaraju trgovački ugovori, nešto pomoći, pošto im se daje mogućnost da se pazi na to što kod nas postoji. Ja dakle neću odgovarati na opšte primedbe, ali nešto ću pomenuti. I ova glava bila je poslata svima trgovačkim komorama i izjasnila se od svih samo jedna, i ona je nacrt ove glave pohvalila, a isto tako i jedno odeljenje Kasacionog suda, a neko drugo odeljenje reklo je samo da želi izvesne izmene u pogledu pripadnosti u § 501. Te njegove želje podudaraju se sa željama koje je izneo gospodin predgovornik Mohorič, i ja imam ovlaštenje da ih primim. Ja ću odmah generalno reći da odbijam sve primedbe osim onih u pogledu kojih ću sada predložiti izmene kao Vladine amandmane. Izmene su ove: U § 501 stav 2 prva rečenica ima da glasi: „Kad se, u slučaju stava 1, sedište društva ne nalazi u Kraljevini, ono ipak važi kao domaće, kad se iz mesta u Kraljevini stvarno upravlja njegovim preduzećem, kao i kad se ono bavi proizvodnjom, a sva ili najveći deo njegove proizvodnje vrši se u Kraljevini”.

Time je udovoljeno želji g. narodnog poslanika Mohoriča.

Isto tako u § 504 stav 2 iza sadanje tačke 5 da se metne nova tačka 6 koja glasi:

„(c) uverenje Ministarstva trgovine i industrije da je obezbeđen unos kapitala, koji bi Ministarstvo odredilo”. U vezi s tim sadašnja tačka 6 postaje tačka 7. Dalje, da se u ovom istom § 504 dodaje nov stav 6 koji glasi: „(c) Ministar trgovine i industrije po saslušanju trgovačkih i industrijskih komora uredbama davaće propise za unošenje kapitala stra-

nih društava, koja u Kraljevini budu osnovala zastupništva.”

Isto tako mogu kao vladin amandman primiti sugestiju narodnog poslanika g. Mohoriča u pogledu overavanja prepisa pravila ne samo od naših predstavništava: konzulata i poslanstava na strani, nego i od samih stranih vlasti. To se mora uneti u § 504 stav 2 t. 1 koja bi imala po izmeni da glasi:

„1) prepis pravila odnosno ugovora drugara, overen od vlasti, koja je zato nadležna po zakonima države kojoj društvo pripada, i od nadležnog poslanstva ili konzulata Kraljevine i to u tri, a u slučaju tačke 5 u četiri primerka; uverenje nadležne strane vlasti da su predložena pravila i ugovor još na snazi, a ako se po zakonima države . . .”

U § 505 stav 1 tačka 4 prema sugestiji g. Mohoriča brišu se reči „ako je različit od načina zastupanja predviđenog ovim zakonom za odgovarajući oblik trgovačkih društava”. Prema tome ta tačka § 505 imala bi da glasi: „4. da se upišu i objave ime, zanimanje i prebivalište svakog predstavnika, kao i način zastupanja; državljanstvo predstavnika upisaće se i objaviti samo ako je on stranac”.

U § 508 stav 2 tačka 1 red četiri posle reči „predstavnika” dodati ove reči „svaku izmenu u iznosu kapitala određenog od Ministarstva trgovine i industrije da se unese u Kraljevinu . . .”

U § 509 tačka 4 menja se i glasi:

„ako društvo kapital, koji je po odredbi Ministarstva trgovine i industrije imalo da unese u Kraljevinu, nije unelo ili ga je bez pristanka tog Ministarstva iz Kraljevine povuklo u celosti ili delimično”.

Te izmene imaju za posledicu i izmene u § 512 stav 8 koji se menja i glasi:

„Ko bez pristanka Ministarstva trgovine i industrije u celosti ili delimično iz Kraljevine povuče kapital koji je na osnovu odredbe Ministarstva trgovine i industrije unesen u Kraljevinu, kao i onaj koji pri plasiranju premijske rezerve povredi propise uredbe predviđene u § 508 stav 10, kazniće se po § 405 ili § 406, prema tome da li postoje uslovi iz § 405 ili iz § 406. Ako je delo učinjeno iz nehata, kazniće se zbog nereda novčano do 50.000 dinara”.

Što se tiče prelaznih naredenja § 513 i primedbe g. narodnog poslanika Vojislava Lazića, ja sam imao čast da već u generalnoj debati iznesem da ovaj zakon ne može odmah stupiti na snagu, jer su potrebne izvesne pripreme naročito zbog toga što mi nemamo registra u više od polovine države. Osim toga za uvodni zakon potrebna su izvesna prelazna naredenja u pogledu uredenja ili preuredenja postojećih registara koji su tehnički dobro uredeni, ali iz izvesnih razloga nisu dobro vođeni tako da danas ne odgovaraju.

Sve se to može uraditi i konačno izraditi tek kad bude definitivna sam tekst zakona. Ovako isto je urađeno kod svih većih zakona, a ovo je jedan od takvih. Tako je rađeno i kod zakona za građanski parnični postupak i za zakon o izvršenjima i obezbeđenjima. Zacelo zbog toga neće se odugovlačiti stavljanje na snagu ovoga zakona, jer, šta bismo postigli, ako stavimo na snagu odredbe jednoga zakona koje se ne mogu sprovesti zbog toga što sudovi nisu u mogućnosti da ih sprovedu. (Jedan glas: Mogao bi se odrediti jedan rok). Ja znam, da se rok može i produžiti, zato je mnogo bolje da se tek tada kada je spremljeno što je potrebno, kaže da zakon dobija obaveznú snagu.

Imam da napomenem još dve stvari za koje je g. poslanik Mohorič dao sugestije. Naime da se uvodnim zakonom odmah stave na snagu i naređenja § 311, koji govori o onim odobrenjima, koja se tiču Jugodruštava, i da karteli, trustovi, konsorcije i sl. moraju imati oblik društva sa ograničenom odgovornošću.

Gospodo, moje je ovlašćenje da branim ovaj predlog, ja kao profesor prava mogu ove primedbe primiti k znanju, ali kao Vladin poverenik o tome ne mogu ništa da govorim. (Pljeskanje na desnici).

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, završen je pretres šeste glave predloga trgovačkog zakona. Prelazimo na glasanje. Glasanje će se izvršiti prema propisima Poslovnika po paragrafima sedenjem i ustajanjem. Gospoda koja primaju, izvoleće sedeti, a koja ne primaju, izvoleće ustati.

Molim g. izvestioca da čita pojedine paragrafe i da obrati naročitu pažnju na one paragrafe, koji su predloženim amandmanima Kraljevske vlade izmenjeni.

Izvolite čuti § 500.

Izvestilac većine Momčilo Sokić pročita § 500.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 500? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji ne primaju neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 500 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine.

Izvolite čuti § 501 sa amandmanom Kraljevske vlade.

Izvestilac većine Momčilo Sokić: Kod § 501 ima amandman Kraljevske vlade, koji glasi: „Kod § 501 u stavu 2 trećem redu posle reči „domaće” reč „ako” zamenjuje se rečju „kada”; u četvrtom redu istog stava posle reči „preduzećem” mesto tačke stavlja se zapeta i dodaju reči: „kao i kada se ono bavi proizvodnjom, a sva ili najveći deo njegove proizvodnje vrši se u Kraljevini.” (Pročita u celosti § 501 po predlogu odborske većine sa predloženim izmenama i dopunama prema amandmanu Kraljevske vlade).

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 501 sa predloženim izmenama u amandmanu Kraljevske vlade? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 501 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine sa predloženim izmenama i dopunama u amandmanu Kraljevske vlade.

Izvolite čuti § 502.

Izvestilac većine Momčilo Sokić pročita § 502.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 502? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 502 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine.

Izvolite čuti § 503.

Izvestilac većine Momčilo Sokić pročita § 503.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 503? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati.

(Većina sedi). Objavljujem da je § 503 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine.

Izvolite čuti § 504 sa amandmanom Kraljevske vlade.

Izvestilac većine Momčilo Sokić: Kod § 504 ima amandman Kraljevske vlade, koji glasi: „Kod § 504 u stavu 2 tački 1 reči „prepis pravila odnosno ugovora, overen od nadležnog poslanstva ili konzulata Kraljevine i to u tri, a u slučaju tačke 5 u četiri primerka; ako se po zakonima države”, menjaju se rečima „prepis pravila odnosno ugovora druga, overen od vlasti, koja je za to nadležna po zakonima države, kojoj društvo pripada i od nadležnog poslanstva ili konzulata Kraljevine, i to u tri, a u slučaju tačke 5, u četiri primerka; uverenje nadležne strane vlasti da su predložena pravila i ugovor još na snazi, a ako se po zakonima države”. U istom stavu iza tačke 5 dolazi nova tačka 6 koja glasi: „Uverenje Ministarstva trgovine i industrije, da je obezbeđen unos kapitala, koji bi Ministarstvo odredilo”. (I time pređašnja tačka 6 postaje tačka 7.)

Na kraju § 504 dodaje se nov stav 6 koji glasi: „Ministar trgovine i industrije po saslušanju trgovačkih i industrijskih komora uredbama davaće propise za unošenje kapitala stranih društava koja u Kraljevini budu osnovala zastupništva”. (Pročita u celosti § 504 po predlogu odborske većine sa predloženim izmenama i dopunama prema amandmanu Kraljevske vlade.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 504 sa predloženim izmenama u amandmanu Kraljevske vlade? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi.) Objavljujem da je § 504 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine sa predloženim izmenama i dopunama u amandmanu Kraljevske vlade.

Izvolite čuti § 505 sa amandmanom Kraljevske vlade.

Izvestilac većine Momčilo Sokić: Kod § 505 ima amandman Kraljevske vlade, koji glasi: „Kod § 505 u stavu 1 tačka 4. u trećem redu posle reči „stupanja” mesto zapete stavlja se tačka, i brišu se reči: „ako je različit od načina zastupanja predviđenog ovim zakonom za odovarajući oblik trgovačkih društava”. (Pročita u celosti § 505 po predlogu odborske većine sa predloženim izmenama i dopunama prema amandmanu Kraljevske vlade.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 505 sa predloženim izmenama u amandmanu Kraljevske vlade? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 505 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine sa predloženim izmenama i dopunama u amandmanu Kraljevske vlade.

Izvolite čuti § 506.

Izvestilac većine Momčilo Sokić pročita § 506.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 506? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 506 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine.

Izvolite čuti § 507.

Izvestilac većine Momčilo Sokić pročita § 507.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 507? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 507 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine.

Izvolite čuti § 508 sa amandmanom Kraljevske vlade.

Izvestilac većine Momčilo Sokić: Kod § 508 ima amandman Kraljevske vlade, koji glasi: „Kod § 508 stav 2 tačka 1 u četvrtom redu posle reči „predstavnik“ dodaju se reči „svaku izmenu u iznosu kapitala, određenog od Ministarstva trgovine i industrije da se unese u Kraljevinu“. (Pročita u celosti § 508 po predlogu odborske većine sa predloženim izmenama i dopunama prema amandmanu Kraljevske vlade.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 508 sa predloženim izmenama u amandmanu Kraljevske vlade? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 508 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine sa predloženim izmenama i dopunama u amandmanu Kraljevske vlade.

Izvolite čuti § 509 sa amandmanom Kraljevske vlade.

Izvestilac većine Momčilo Sokić: Kod § 509 ima amandman Kraljevske vlade koji glasi: „Kod § 509 stavu 2 tačka 4 menja se i glasi: „Ako društvo kapital, koji je po odredbi Ministarstva trgovine i industrije imalo da unese u Kraljevinu, nije unelo ili ga je bez pristanka tog Ministarstva iz Kraljevine povuklo u celosti ili delimično“. (Pročita u celosti § 509 po predlogu odborske većine sa predloženim izmenama i dopunama prema amandmanu Kraljevske vlade.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 509 sa predloženim izmenama u amandmanu Kraljevske vlade? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 509 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine sa predloženim izmenama i dopunama u amandmanu Kraljevske vlade.

Izvolite čuti § 510.

Izvestilac većine Momčilo Sokić pročita § 510.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 510? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 510 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine.

Izvolite čuti § 511.

Izvestilac većine Momčilo Sokić pročita § 511.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 511? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 511 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine.

Izvolite čuti § 512 sa amandmanom Kraljevske vlade.

Izvestilac većine Momčilo Sokić: Kod § 512 ima amandman Kraljevske vlade, koji glasi: „Kod § 512 stav 8 menja se i glasi: „Ko bez pristanka Ministar-

stva trgovine i industrije u celosti ili delimično iz Kraljevine povuče kapital, koji je na osnovi odredbe Ministarstva trgovine i industrije unesen u Kraljevinu, kao i onaj koji pri plasiranju premijske rezerve povredi propise uredbe predviđene u § 508 stav 10, kazniće se po § 405 i § 406, prema tome da li postoje uslovi iz § 405 ili § 406. Ako je delo učinjeno iz nehata, kazniće se zbog nereda novčano do 50.000 dinara.“ (Pročita u celosti § 512 po predlogu odborske većine sa predloženim izmenama i dopunama prema amandmanu Kraljevske vlade.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 512 sa predloženim izmenama u amandmanu Kraljevske vlade? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 512 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine sa predloženim izmenama i dopunama u amandmanu Kraljevske vlade.

Izvolite čuti § 513.

Izvestilac većine Momčilo Sokić pročita § 513.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština ovako pročitani § 513? (Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici, koji primaju, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 513 primljen većinom glasova po predlogu odborske većine.

Gospodo narodni poslanici, pošto je i poslednja, šesta glava ovog predloga trgovačkog zakona pojedinačno po svima paragrafima izglasana i usvojena, objavljujem da je ceo predlog trgovačkog zakona u pojedinostima usvojen. Prelazimo na konačno glasanje. Molim gospodina sekretara da izvrši prozivku.

Sekretar Dragomir Stojadinović poziva narodne poslanike da glasaju, i oni su glasali ovako:

Glasali su „za“: Andonović Sima, Antić Borivoje D., Antonijević Dušan, Arandelović Jovan, Arežina Miljkan, Badžak Milan Lj., Bećirović Voca-Šerif, Beširović Dimitrije, Blažić Milan, Bogavac Petar P., Božinović Ljubomir, Božić Jakša, Borisavljević Strahinja, Bošković Mihailo, Brenčić Mihael, Brujić Jovan S., Bubić Stevan dr., Butorka Aleksandar dr., Vasić Tihomir, Veble Andrej dr., Veličković Miladin B., Veselinović Milorad dr., Videc Anton, Vodstrečil Hinko, Vrbić Velimir, Gavrilović Nikola, Gavrilović Oto, Gaić Radomir, Gaišek Karlo, Glavinić Milan dr., Golubović Milan, Gorniak Vinko, Grba Milovan dr., Davinić Brana, Damić Dragan dr., Danilović Živko J., Dačić Aleksandar M., Dimitrijević Živojin, Dimitrijević Ljutica dr., Dimić Radosav M., Durgutović Mustafa I., Đikić Aloizije, Đokić Liubomir, Đorđević Vojislav V., Đurić Borivoje M., Đurović Danilo, Ercegovac Bogdan, Živadinović Borisav P., Živković Todor M., Živković Radosav T., Zeinel-beg Ibrahim Stracimir, Zaharić Čedomir I., Zdravković Milenko, Zuber Nikola, Iveković Bogdan dr., Ibrahimpašić Abdula, Janković Desimir, Janković Stevan, Jančić Ivan dr., Janjić Vojislav dr., Jevtić Đorđe, Jeličić Cvetko, Jovanović Đorđe dr., Jovičić Radoje, Joksimović Zarije, Joksimović Ugrin, Kajić Mijo A., Kazimirović Vladimir P., Kadić Alija, Kalamatijević Mihailo, Kapetanović Ismetbeg Gavran, Kačanski Stevan, Kašanin Joca, Kašper Mihael dr., Kersnik Anton, Klar Franc dr., Kožul Marko dr., Koeć Jure dr., Kosić Mirko dr., Kosović Petar R., Kostić Vasilj, Kostrenčić Luka, Kraft Stevan dr., Krstić Mihailo, Krstić Stojan St., Kuzeljević Sreten, Kulenović Džafferbeg dr.,

Kunjašić Joakim, Kursulić Velimir J., Lazarević Milan, Lazarević Todor dr., Lovrenčić Ivan dr., Lukarević Mihailo T., Lješević Mihailo K., Markić Franjo, Mahnik Artur, Mijušković Luka, Mikašinović Đuro D., Mikić Sava, Milanović Života, Miletić Vjekoslav dr., Milijanović Velimir, Milošević Dušan R., Milošević Radivoje, Miljuš Branko dr., Mihailović Todor, Miškulin Mile dr., Muradbašić Osman, Nedeljković Uroš, Nikitović Časlav dr., Nikolić Branko dr., Nikolić Živko J., Nikolić Slavko, Nićiforović Spasa, Novaković Niko dr., Pantić Ljubomir, Patrnoić Hadži-Ljuba, Pevec Rudolf, Pejin Gojko Ž., Pelivanović Malić, Perović Dušan, Perović Milan R., Petrović Bogdan, Povrenović Matija K., Pozderac Nurija, Popović Aćim S., Popović Živko, Popović Mihailo dr., Popović Novica M., Predovan Krsto, Radenković Stojan, Radojičić Danilo V., Rajaković Miloje M., Ramadanović Ramadan F., Ratković Branko T., Rašković Miloš dr., Ridanović Muhamed dr., Rogić Josip dr., Ružičić Marko V., Santo Gavro dr., Simić Stevan, Sladojević Čedomir P., Sokić Miloje, Sokić Momčilo, Spasović Vukašin, Stanković Aleksandar, Stanković Svetolik S., Stepanov Milivoj, Stijić Milan dr., Stojadinović Dragomir, Stojadinović Mihailo, Stojisavljević Petar, Stošović Dobrivoje, Tasić Svetozar S., Tešić Maksim, Todorović Branislav A., Tomašević Žarko, Tomić Branko, Tomić Jevrem, Tonić Todor R., Trpković Stavra T., Čerimagić Sadik, Stevan Ćirić (pretsedava), Hadži-Ristić Spira, Cvetković Dragiša, Črljić Lazar, Cujan Ćiro, Čapljić Ragib, Čvrkić Vojko R., Čejović Đuro, Čolaković Krsta, Šajkarević Jovan dr., Šakić Ivan, Šemrov Fran dr., Širola Brnas Anton, Soški Luka dr., Šušić Živko.

Glasali su „protiv“: Aleksić Kosta, Baričević Janako dr., Belinić Vinko, Božić Milan A., Vukićević Milan, Gajić Pavle, Grdić Risto V., Dimitrijević Mita, Zagorac Jovo, Zečević Sekula, Ivanović Dragoljub, Ivančević Dušan, Isaković Milivoje, Jevtić Životije, Jovanović Vasilije dr., Jovanović Jovan, Juriša Ivan dr., Kabalin Nikola, Kovač Ante, Koman Albin, Kumanudi Kosta dr., Lazarević Milovan, Lazić Vojislav, Mastrović Ante, Matica Pavao, Milutinović Milinko R., Mihailović Ilija P., Mohorić Ivan, Nenadović Jovan B., Novaković Stjepan, Paunović Branko, Paštrović Manfred, Popović Svetislav dr., Prekoršek Ivan, Preljubović Muhamed, Protić Jeremija P., Sarić Ibrahim, Stojić Stamenko, Urošević Mirko, Horvat Franjo.

Otsutni su: Avramović Luka, Aćimović Velimir Ž., Aćimović Jordan dr., Auer Ljudevit dr., Benko Josip, Branković Đorde dr., Budimir Simo Đ., Vujanović Vuk dr., Vujić Dimitrije, Vukanović Srpk dr., Vučetić Radisav, Galogaža Petar, Gaćinović Vojislav J., Georgijević Joca M., Glišić Milenko, Dimitrijević Kosta, Dimitrijević Stojadin, Dinić Tanasije dr., Doberšek Karel, Dobrosavljević Branko D., Došen Vojislav dr., Došen Mirko dr., Đurović Mihailo, Zeljković Boško N., Župančić Fran, Ilić Veljko dr., Janžeković Ivan, Janković Dragutin dr., Jevtić Bogoljub D., Jevremović Dragoljub dr., Jovanović Ljubomir, Jovanović Nikola, Jojić Velimir, Kalember Branko dr., Kaluderčić Branko dr., Knežević Bogoljub, Kojić Dragutin dr., Komnenović Mirko, Kraljević Dragan dr., Krstić Simo, Kulišić Šime dr., Kurilić Milan J., Kurtović Vojko, Kurtović Šukrija, Lazarević Aleksandar M., Lazarević Nikon, Lenarčić Stanko, Lukačić Avguštin, Makar Dako, Marjanac Simo,

Marković Đorde dr., Marković Milenko dr., Marčić Miloje T., Mijić Dušan Đ., Mijović Aleksandar dr., Mirković Dimitrije S., Mravlje Milan, Mulalić Mustafa, Nanović Radivoje, Nenadić Vojislav, Nikolić Milovan Đ., Novačan Anton dr., Perić Milivoje Đ., Petković Milan, Petković Rastko, Pinterović Milovan dr., Plesković Rudolf, Popović Velimir M., Popović Dušan, Popović Živojin dr., Popović Kosta dr., Preka Nikola, Rafailović Živojin, Rafailović Milivoje, Rašović Miloš M., Režek Josip dr., Savić Obren, Sekulić Milan dr., Sokolović Nikola, Stanković Svetozar, Stefanović Ignjat B., Subotić Dušan, Tišma Vladimir, Turk Rajko, Čosić Stanko, Čumavić Husejin, Fizir Viktor, Fuks Riko dr., Hasanbegović Avdo dr., Hočevar Stanko, Cvetić Josip, Šijak Nikola dr.

(Posle glasanja)

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, izvolite čuti rezultat glasanja. Glasalo je ukupno 219 narodnih poslanika. Od toga glasali su „za“ 178 a „protiv“ 41 narodni poslanik.

Prema tome predlog trgovačkog zakona usvojen je i konačno. (Odobranje na desnici).

Pošto je predlog trgovačkog zakona usvojen u celini, to će po § 64 Ustava biti upućen na dalji rad Senatu.

Ovim glasanjem iscrpen je dnevni red današnje sednice.

Dopustite da Vam predložim ovaj dnevni red za iduću sednicu:

1) Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima o predlogu Zakona o svetskoj poštanskoj konvenciji, zaključenoj i potpisanoj u Kairu 20 marta 1934 godine sa zaključnim protokolom, pravilnikom za njeno izvršenje, odredbama o prenosu pismosne pošte vazdušnim putem i zaključnim protokolom tih odredaba kao i sa ugodbama: o pismima i kutijama sa označenom vrednošću, o poštanskim paketima, o poštanskim uputnicama, o poštanskim nalozima, o poštanskim virmanima i o pretplatama na novine i na povremene spise, zajedno sa Pravilnicima za izvršenje tih ugodaba, njihovim dodatcima i zaključnim protokolima;

2) Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima o predlogu zakona o konvenciji između Kraljevine Jugoslavije i Velike Britanije o uređenju međusobne pomoći u vođenju postupka u građanskim i trgovačkim stvarima koje su u tečaju ili koje mogu biti u tečaju pred odnosnim sudskim vlastima, potpisanoj u Londonu 27 februara 1936 godine;

3) Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima o predlogu zakona o sporazumu između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Belgije o međusobnoj sudskoj pomoći u građanskim i trgovačkim stvarima, sa dopunskim protokolom zaključenom u Brislu 29 februara 1936 g.

Prima li Narodna skupština predloženi dnevni red? (Prima!) Objavljujem da je predloženi dnevni red primljen.

Sa vašim pristankom ovu sednicu zaključujem, a iduću zakazujem za utorak, 16 februara, u 10 časova pre podne.

Sednica je zaključena u 19 časova,

PRILOZI

NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima primio je na proučavanje predlog zakona o sporazumu između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Belgije o međusobnoj sudskoj pomoći u građanskim i trgovačkim stvarima, sa Dopunskim protokolom, zaključenoj u Briselu 20-II-1936 godine, pa je na svojoj drugoj sednici od 10 februara tek. god., završio povereni mu posao, usvojivši tekstuelno zakonski predlog u načelu i pojednostima.

Odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini, da zakonski predlog izvoli usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio g. Žarka Tomaševića, Pretsednika odbora.

10 februara 1937 godine
Beograd

Pretsednik Odbora za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima

Žarko D. Tomašević, s. r.

Sekretar,

Dr. Branko Miljuš, s. r.

Članovi:

Dr. Ljutica Dimitrijević, s. r., Svetolik Stanković, s. r., Anton Videc, s. r., dr. Fran Šemrov, s. r., Đura Mikašinović, s. r., dr. Đorđe Marković, s. r., Momčilo Sokić, s. r., Ljubomir D. Božinović, s. r., dr. Ivan Lovrenčić, s. r., Milan Banić, s. r., dr. Časlav M. Nikitović, s. r., Luka Kostrenčić, s. r., Miloje M. Rajaković, s. r., Strahinja Borisavljević, s. r., Miloš Rašović, s. r., dr. Šime Kulišić, s. r.,

NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima primio je na proučavanje Predlog zakona o konvenciji između Kraljevine Jugoslavije i Velike Britanije, o uređenju međusobne pomoći u vođenju postupka u građanskim i trgovačkim stvarima, koje su u tečaju ili koje mogu biti u tečaju pred odnosnim sudskim vlastima, potpisanoj u Londonu 27-II-1936 godine, pa je na svojoj II sednici od 10 februara tek. godine, završio povereni mu posao, usvojivši aklamacijom tekstuelno zakonski predlog u načelu i pojednostima.

Odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini, da zakonski predlog izvoli usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio g. Žarka Tomaševića, Pretsednika odbora.

10 februara 1937 godine
Beograd

Pretsednik Odbora za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima

Žarko D. Tomašević, s. r.

Sekretar,

Dr. Branko Miljuš, s. r.

Članovi:

Dr. Ljutica Dimitrijević, s. r., Svetolik Stanković, s. r., Anton Videc, s. r., dr. Fran Šemrov, s. r., Đura Mikašinović, s. r., dr. Đorđe Marković, s. r., Momčilo Sokić, s. r., Ljubomir D. Božinović, s. r., dr. Ivan Lovrenčić, s. r., Milan Banić, s. r., dr. Časlav M. Niki-

tović, s. r., Luka Kostrenčić, s. r., Miloje M. Rajaković, s. r., Strahinja Borisavljević, s. r., Miloš Rašović, s. r., dr. Šime Kulišić, s. r.,

NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima primio je na proučavanje Predlog zakona o Svetskoj poštanskoj konvenciji, zaključenoj i potpisanoj u Kairu 20 marta 1934 godine, sa zaključnim protokolom, Pravilnikom za njeno izvršenje, odredbama o prenosu pismonosne pošte vazдушnim putem i zaključnim protokolom tih odredaba, kao i sa ugodbama: o pismima i kutijama sa označenom vrednošću, o poštanskim paketima, o poštanskim uputnicama, o poštanskim nalozima, o poštanskim virmanima i o pretplati na novine i povremene spise, zajedno sa pravilnicima za izvršenje tih ugodaba, njihovim dodatcima i zaključnim protokolima, pa je na svojoj II sednici od 10 februara tek. god., završio povereni mu posao, usvojivši aklamacijom tekstuelno zakonski predlog u načelu i pojednostima.

Odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini, da zakonski predlog izvoli usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio g. Žarka Tomaševića, Pretsednika odbora.

10 februara 1937 godine
Beograd

Pretsednik Odbora za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima

Žarko D. Tomašević, s. r.

Sekretar,

Dr. Branko Miljuš, s. r.

Članovi:

Dr. Ljutica Dimitrijević, s. r., Svetolik Stanković, s. r., Anton Videc, s. r., dr. Fran Šemrov, s. r., Đura Mikašinović, s. r., dr. Đorđe Marković, s. r., Momčilo Sokić, s. r., Ljubomir D. Božinović, s. r., dr. Ivan Lovrenčić, s. r., Milan Banić, s. r., dr. Časlav M. Nikitović, s. r., Luka Kostrenčić, s. r., Miloje M. Rajaković, s. r., Strahinja Borisavljević, s. r., Miloš Rašović, s. r., dr. Šime Kulišić, s. r.,

NARODNA SKUPŠTINA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Odbor za molbe i žalbe
IX Br. 36

10 februara 1937 god.
u Beogradu

NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za molbe i žalbe, u vezi akta Gospodina Pretsednika Narodne skupštine Br. 636 od 4 februara tekuće godine, rešio je na svojoj sednici od 10 februara tekuće godine, da umoli plenum Narodne skupštine, da shodno § 88 Poslovnika, primi predlog o stavljanju na dnevni red, za prvu subotu po završenju budžetske debate, pretres izveštaja Odbora za molbe i žalbe.

Pretsednik
Odbora za molbe i žalbe,
Jevrem Tomić, s. r.

INTERPELACIJA

Stanka Lenarčiča in tovarišev, narodnih poslancev, na g. ministra financ radi tiskovin izdanih po Monopolski upravi.

GOSPOD MINISTER!

Monopolska uprava tiska dosledno vse tiskovine s katerimi zalaga posamezne zakupce in prodajalce tobaka, soli in taksnih mark izključno v cirilici. Kljub ponovnim zahtevam prejemajo ti zakupci poleg tiskovin tudi razne odloke samo v cirilici.

Tudi Vam, gospod Minister, mora biti znano, da je slovenščina z ustavo priznan jezik, ki mora biti v vseh panogah državne administracije uvaževan.

Ne zahtevamo, da se slovenščina vsiljuje v neslovenskih delih države, pač pa zahtevamo, da se ista

uporablja v Sloveniji tudi v področju Monopolske uprave.

Pri natisku novih tiskovin naj pride to tudi takoj do izraza.

Uverjeni smo, gospod Minister, da naša zahteva ne bo ostala neizvedena.

Sprejmite, gospod Minister, izraz našega spoštovanja.

11. februarja 1937

v Beogradu

Stanko Lenarčič, s. r.

